

بررسی فرصت های اقتصادی استان در سال ۹۶ و چشم انداز های سال ۹۷ در گفت و گو با د کتر چشمی

توسعه استان در گروی هماهنگی نهادهای اجرایی

سینا واحدی- فرصتی دیگر تا پایان سال ۹۶ باقی نمانده است؛ سالی که اقتصاد مقاومتی تولید و اشتغال نام داشت. نه تنها اسمال بلکه از ۱۰ سال پیش به تدبیر مقام معظم هری سال ها هر کدام نام هایی اقتصادی به خود گرفتند تا نقشه راه کشور بر اساس آن تدوین شود اگر چه همه این سال ها فراز بر نامه های صورت پذیرفته نتوانستند به موفقیت کاملی در حوزه اقتصاد برسند. با وجود این مرور فرصت های گذشته در اقتصاد استان و تصمیم گیری بر نامه ریزی برای چشم انداز آتی خراسان رضوی می تواند نوید سال خوش اقتصادی را برای همه همشهری ها و هم استانی ها به ارمغان آورد. به همین سبب گفت و گویی در زمینه فرصت های از دست رفته و چشم انداز آتی استان با د کتر علی چشمی عضو هیئت علمی و استاد اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد انجام داده ایم که در زیر می خوانید:

● باید باز یگران توسعه استان را بشناسیم

- در سال گذشته با وجود تغییرات سیاسی به واسطه دو انتخابات ریاست جمهوری و شورا های اسلامی شهر ها و از سوی دیگر رکود اقتصادی سال های اخیر چه فرصت هایی در استان خراسان رضوی داشتیم که می توانستیم بهره ای دو چندان از آن

بیریم، اما این اتفاق صورت نگرفت؟ برای بررسی این موضوع باید در ابتدا باز یگرانی را که نقش اساسی در توسعه استان دارند تقسیم بندی کنیم. پس از تقسیم بندی این نقش آفرینان، می توان به این نکته دست یافت که چه فرصت هایی را داشته ایم و کدام یک از آن ها را از دست داده ایم. با این توصیف سه گروه موثر برای توسعه استان می توان متصور بود. گروه اول که در توسعه استان، موثر و نقش آفرین هستند دستگاه های اجرایی اند. این دستگاه ها خود به سه دسته مهم تقسیم می شوند، که با هماهنگی این سه گروه می توان توسعه استان را رقم زد. اولین گروه از این دستگاه های اجرایی، استانداری و دیگر دستگاه های اجرایی است. این نهاد ها در سال ۹۶ فرصت

زیادی برای هماهنگی و همراهی داشتند ولی نتوانستند به هماهنگی لازم برسند. البته هنوز این دستگاه ها در حال تغییر و تحولند و پس از انتخابات تا کنون تغییرات مختلفی در سطح مدیران دستگاه های اجرایی داشته ایم. با وجود این در ماه های آینده هم بعید به نظر می رسد این نهاد ها بتوانند با هم هماهنگ شوند.

● ادارات جزیره ای عمل می کنند - علت این ناهماهنگی و به مسیر واحد نرسیدن در نهادهای اجرایی چیست؟ این دستگاه ها به علت این که از وزارت خانه و مرکز دستوری می گیرند، به طور معمول به صورت جزیره ای عمل می کنند و هر کدام فرامین مراکز بالادستی خود را انجام می دهند. به این دلیل هماهنگی خوبی به هم به دست نمی آورند و در شوری بر نامه ریزی استان نیز به مسیر مشخصی با هم نمی رسند. ما در بررسی این نهاد ها شاهدیم که هر کدام از ادارات کار خودشان را انجام می دهند. اداره میراث فرهنگی و گردشگری کار خودش را انجام می دهد و اداره صنعت و معدن یا اداره کار و دیگر ادارات هم به همین شکل مسیر های متنوعی را پیش می گیرند. به همین دلیل به نقش توسعه

ای خود نرسیده و موفق نبوده اند.

● شهر داری در گذار از مشکلات سرعت کمی داشته است - شهر داری در دسته اول نهاد های اجرایی است یا می توان آن را مجزا در نظر گرفت؟ دسته دوم در گروه دستگاه های اجرایی شهر داری است، در واقع شهر داری به صورت یک نهاد عمومی خود به صورت مجزا در توسعه هر شهر نقش اساسی دارد. مسیر شهر داری نیز تازه شکل گرفته و تازه در حال بر نامه ریزی و نقشه بندی آینده است. البته شهر داری می توانست با سرعت بسیار بیشتری راهبردهای اساسی را برای توسعه هماهنگ و به این مسیر ورود کند. البته هنوز مشکلات باقی مانده

ادارات هم به همین شکل مسیر های متنوعی را پیش می گیرند. به همین دلیل به نقش توسعه

من دور نمای توسعه

استان را خوب

نمی بینم. علت این

مسئله هم باز یگران

دولتی و ایفای نقش

های آنان در ادارات

است. شاید در بخش

خصوصی این نگاه و

تمرکز وجود داشته

باشد، اما در ورود به

مسیر با مشکلات

زیادی مواجه خواهند

بود. در چشم انداز

توسعه استان باز یگر

اصلی و تاثیر گذار بر

تمام مسائل و شرایط

اقتصادی استان

همان نهادهای

اجرایی هستند

استان هایی شبیه اصفهان و آذربایجان عقب افتاده است. مولفه های مختلف در زمان بررسی نشان می دهد از این استان ها عقب مانده ایم و در حال ایجاد فاصله بیشتری هستیم.

● کسب و کار های کوچک بیشتر در تنگنا هستند

- به طور طبیعی طرف مقابل دستگاه های مختلف اجرایی بخش خصوصی است، درست است؟

گروه دوم این باز یگران، بخش خصوصی است. بخش خصوصی اقتصادی استان نیز متأسفانه زمانی که کل اقتصاد را کد است، در تنگنای شدد اقتصادی قرار می گیرند. در این ۴-۵ سال که رکود اقتصادی بر شرایط حاکم بود، کسب و کار های کوچک و متوسط در تنگنای شدیدی قرار گرفتند. دولت هم به جای این که به آن ها کمک کند، مشکلات مالیاتی و تامین اجتماعی را بیشتر کرد و به آن ها فشار وارد شد. مسئله دیگری که به این بخش فشار آورد از منظر دیگر فرصت بزرگی را از دست ما ربود، موسسات مالی و اعتباری بود که مرکز بیشتر آن در استان خراسان رضوی قرار داشت. در این بحث موضوع پایه های آن و درستی یا نادرستی وجود این موسسات نیست. در هر حال یک ظرفیت مالی بسیار بزرگ برای استان بود.

● موسسات مالی اعتباری را باید قانونمند می شدند، نه منحل!

منحل شدن این موسسات سبب لطمه خوردن به اقتصاد استان شد. فرصت بسیار بزرگی برای استان بود که در حوزه خدمات مالی و بانکی متخصص شویم. می توانستیم با تخصصی شدن در حوزه های مالی به دیگر استان ها یا حتی سرمایه گذاران خدمات مالی ارائه کنیم. متأسفانه نباید این موسسات وارد فاز انحلال می شدند که می توانستند فرصت سرمایه گذاری ایجاد کنند. در کشور ما فضای تخصصی برای این نوع مسائل مالی و بانکی وجود ندارد، برای مثال در فولاد اصفهان متخصص است و تخصص آذر یاجان مواد غذایی است، با این که ما هم در حوزه مواد غذایی خوبی داشته ایم اما در حوزه صادرات آن بسیار موفق عمل کرده اند. فضای مواد غذایی به جای خود، باید در این حوزه مالی نیز تخصصی می شدیم که فرصت از دست رفت. فرصت پدیده نیز در بخش خصوصی نباید منجر به تعطیلی یا از بین رفتن اشتغال و تولید می شد.

● رسانه ها عدم شفافیت ها را اعلام کنند سومین گروه از باز یگران توسعه بخش دیگری جز دستگاه های اجرایی و بخش خصوصی است، این گروه شامل چه کسانی است؟

سومین گروه باز یگران در ادبیات اقتصادی شامل رسانه ها، تشکل های غیر اقتصادی و

حتی نهادهای غیر انتفاعی مانند دانشگاه ها هستند که نقش بسیار مهمی دارند. این قسمت هم نیاز به تغییر و تحولات بسیار زیادی دارد. هم اکنون شاهد هستیم که نه دانشگاه ها و نه رسانه ها نقش چندانی در توسعه استان ندارند. این اتفاق باید در کنار هماهنگی مسئولان برای کش جمعی و بر نامه ریزی مستمر و پایدار در مسائل پیر دازند، مشکلات و نقش های بازیگران را گوشزد کنند، نبود شفافیت ها، فساد ها و رانت های نابه جا را شناسایی و اعلام کنند. دانشگاه ها مانند یک جزیره در تریب دانشگاه و تخصص ها عمل می کنند و حتی نیاز های استان را نمی توانند شناسایی و رفع و رجوع کنند. این نیز باید اصلاح شود تا دانشگاه بتواند نقش اصلی خود را ایفا کند. در هر حال فضایی که در جامعه شکل گرفته، این مسائل تا حد زیادی طرح می شود، باید در آینده نیز راه حل ها مطرح و بحث شود.

● توانمندی های گردشگری در بر نامه های استان دیده شود

- در چشم انداز سال ۹۷ با وجود این باز یگران چه فرصت های مصداقی وجود دارد؟

یکی از فرصت های مهم ما فضای توانمندی های فرهنگی ماست. ما باید از این فرصت استفاده و این توانمندی ها را برجسته کنیم و

روز به روز از آن ها بیشتر بهره برداری کنیم.

این توانمندی های ما بخشی کشاورزی است.

و نیز صناعی که حول آن شکل گرفته است. از

سوی دیگر نیز بحث گردشگری است که باید

به آن بسیار توجه شود. تمام این بخش های

کشاورزی، صنعت و گردشگری موجب ایجاد

فرصت هایی در استان شده اند که نه تنها در

سال ۹۶ بلکه در سال های پیش از آن نیز مورد

بهره برداری قرار گرفته و استفاده نشده اند.

وجود بارگاه منور رضوی که نگین این شهر

است اما از ظرفیت های دیگر گردشگری

دیگر مانند توس و آرامگاه مشاهیر و شاعران

بزرگی مثل قبر دوسوی و خیام بهره در حوزه

گردشگری نبرده ایم. اگر هم حاصلی داشته

، این عواید آن قدر محدود است که نمی توان

آن را در نظر گرفت. توانمندی های گردشگری

شمال خراسان، یا فرصت کویر گردی در جنوب

خراسان یا مبحث مهم سوغات زیارت که در آن

هم توانایی های بسیاری داریم نادیده گرفته

شده است در مباحث کشاورزی نیز فرصت

یا پسته فرصت بسیار مغتنمی برای توسعه

صادرات استان می تواند ایجاد کند که می توان

در سال آینده با بر نامه ریزی منسجم و قدرتمند و

دقیق برای آن ها چشم انداز گسترده ای بر رسم

کرد. در این بحث تجربه های ارزشی که حاصل

این نوع تولیدات و محصولات است و از گستره

صنایع تبدیلی آغاز می شود و به صادرات بالای

استان ختم خواهد شد اهمیت بسیاری دارد و

مدیر کل راه و شهر سازی خراسان رضوی

۲۰ هزار اشتغال زایی غیر مستقیم در حوزه مسکن و راه

مدیر کل راه و شهر سازی خراسان رضوی با تاکید

بر این که برای پیشبرد کار ها پروژه ها در حوزه

مربوط به دنبال مشارکت بخش خصوصی

هستیم گفت: حوزه فعالیت اداره کل راه و

شهر سازی وسعت زیادی دارد و ۷۰ درصد

موضوعات استان به طریق به این دستگاه بر

می گردد به گونه ای که یا در اجراییات سیاست

گذاری ها نقش دارد از این رو باید برای موفقیت در

طرح ها و پروژه ها حضور بخش خصوصی را فعال تر کنیم.

محمدرضا اخوان عبدللهیان با بیان این که این اداره کل در سال ۹۶ با

کمبود جدی اعتبار مواجه بوده، افزود: البته این موضوع، اتفاق جدیدی نیست

و موضوعی است که در چند سال پیش از آن نیز دچارش بودیم. از طرفی حوزه

راه نیازمند اعتبارات بالایی است و حداقل گردش مالی این سازمان در حوزه

راه حدود ۵۰۰ میلیارد تومان است. ما با توجه به مشکلات مالی که داشتیم، از

این نظر که توانستیم از مشارکت بخش خصوصی، مردم، دهیاری و شهریاری

ها برای توسعه راه های استان و در کنار آن از فناوری های نوین هم در حوزه

آسفالت راه ها استفاده کنیم موفق بوده ایم. وی ادامه داد: ما در اداره کل راه

و شهر سازی بر نامه ریزی های دقیقی برای اقدامات سال های آتی استان نیز

انجام داده ایم، به طوری که بر نامه حمل و نقلی استان تا سال ۱۴۰۵ مشخص

است. اخوان عبدللهیان در خصوص فعالیت های این سازمان در زمینه اشتغال

زایی نیز افزود: وقتی کارگاه های ما فعال باشد، اشتغال زایی مستقیم و غیر

راه، حدود ۲۰ هزار نفر اشتغال زایی غیر مستقیم داشته اند این آمار برای ما

نقطه روشنی است، چرا که علاوه بر این اشتغال زایی، ما از تولیدات داخلی

برای پروژه های خود بهره بردیم و این باعث فعالیت کارخانه های داخلی

کشور شد. مدیر کل راه و شهر سازی استان در تشریح چشم انداز سال آتی این

اداره کل نیز گفت: با توجه به این که من تصور می کنم در سال آتی نیز دچار

محدودیت اعتباری در استان باشیم، باید با اولویت بندی حرکت کنیم و به

همین دلیل باید اکتای سازمان را از بودجه های دولت کاهش دهیم و روی توان

بخش خصوصی بیشتر حساب کنیم.

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان خبر داد:

اشتغال زایی ۷ هزار نفر در بخش صنعت

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی در تشریح اقداماتی که این سازمان طی سال ۹۶ انجام داده است مهم ترین اهداف سازمان را بهبود تولید و افزایش اشتغال دانست و گفت: ما در حوزه صنعت ۲۰ پروانه بهره برداری با سرمایه گذاری حدود ۳۶ هزار میلیارد ریال صادر کردیم که منجر به اشتغال زایی برای بیش از هفت هزار و ۸۰۰ نفر شد. راضیه علیرضایی افزود: چهار مجوز صنعتی با مشارکت سرمایه گذار خارجی نیز صادر شد که حجم کل این سرمایه گذاری ۱۲۸/۵ میلیارد

ریال بود. راضیه رضایی ادامه داد: در بخش صنعت پیش بینی می شود تعداد ۲۸۰ طرح با سرمایه گذاری ۲۵۰ میلیارد تومان و اشتغال ۵۷۷۰ نفر در سال آینده راه اندازی شود. همچنین صدور ۱۲۵۰ جواز تأسیس با سرمایه گذاری حدود ۷۰۰۰ میلیارد تومان و اشتغال ۲۸ هزار نفر برای متقاضیان سرمایه گذاری صنعتی در دستور کار این سازمان قرار گرفته است.

راضیه علیرضایی در تشریح اقدامات صورت گرفته در حوزه معدن نیز گفت: در این حوزه برای اولین بار در استان ما شاهد رشد ۴۰ درصدی ظرفیت تولید واقعی محصولات کاشی و سرامیک استان بودیم و یکی دیگر از اقدامات شاخص را هم می توان تکمیل زنجیره فولاد در استان دانست. همچنین در بحث صادرات نیز نسبت به سال قبل ۱۵۹۴ میلیون دلار صادرات کالاهای غیر نفتی بار شد ۱۱/۴ درصد داشتیم که سهم سال را به ۴/۶ صادرات کشور رساند. رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان در توضیح بر نامه ریزی های صورت گرفته در این سازمان برای سال آتی نیز می گوید: در حوزه سرمایه گذاری صنعتی پیش بینی می شود در سال آینده ۴۵ پروانه بهره برداری معنی با سرمایه گذاری ۳۶ میلیارد تومان و اشتغال ۴۵۰ نفر صادر شود. وی افزود: به منظور توسعه سرمایه گذاری در استان ورود فناوری های نوین صنعتی برای راه اندازی طرح های فوق، ورود ماشین آلات به ارزش ۱۸۶ میلیون یورو با استفاده از ۱۷ میلیون یورو معافیت گمرکی بر نامه ریزی شده است. وی در تشریح وضعیت واحدهای صنعتی که در سال آتی احداث می شوند نیز گفت: در سال آینده احداث واحد پتروشیمی، اوره، آمونیاک و صنایع پایین دستی که در دو همچنین احداث واحد تولیدی خودروهای برقی و هیبریدی و کمک به کاهش آلودگی هوا را دستور کار سازمان قرار داده ایم. علیرضایی با تاکید بر این که تنوع بخشی به صادرات محصولات صادراتی یکی از اولویت های سال آتی است، افزود: در بخش صادرات نیز پیش بینی می شود سال آینده حدود ۲۰۰ میلیون دلار صادرات در استان محقق شود.

مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان خبر داد:

۵۸۵ میلیون دلار سرمایه گذاری خارجی مصوب در استان

مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان در خصوص چشم انداز اقتصادی سال آینده استان گفت: یکی از مهم ترین اهداف اقتصادی استان جذب سرمایه گذاری خارجی است که تحت تأثیر عوامل زیادی است و اگر دولت بتواند با گسترش سامانه های الکترونیکی فضای کسب و کار را فراهم کند می توانیم این جذب سرمایه خارجی در استان را توسعه دهیم.

مهدی رضائی به آمار فعالیت های اقتصادی استان در سال گذشته هم اشاره کرد و با بیان این که تا کنون حدود ۵۸۵ میلیون دلار سرمایه گذاری خارجی مصوب در استان وجود داشته است، افزود: این سرمایه گذاری در قالب ۳۷ طرح مصوب شده که نسبت به سال گذشته سرمایه گذاری جذب شده ۱/۵ برابری شده و از نظر تعداد نیز استان خراسان

رضوی رتبه اول کشور را اختیار دارد. وی اظهار کرد: پنج واحد سرمایه گذاری استان نیز با پیشرفت ۹۰ درصدی در امور زیربنایی تشکیل شده و کتاب راهنمای سرمایه گذاری استان به زبان های مختلف تهیه شده است.

وی بدهی های تصفیه شده پیمانکاران به دولت در قالب اوراق تصفیه ۹۱۶ میلیارد تومان بیان کرد و گفت: از این مبلغ حدود ۵۴ میلیارد تومان آن تأیید و اوراق صادر شده است که استان با مشمول قرار دادن ۲۲۳ شرکت رتبه اول کشور و از نظر مبلغ رتبه سوم را در کشور دارد.

رضائی افزود: در حوزه اقتصاد مقاومتی سامانه «ساده» برای شناسایی میزان بدهی های دولت به پیمانکاران راه اندازی شد. سامانه «دادور» نیز برای صدور هر گونه مجوز کسب و کار برای اشخاص حقیقی و حقوقی راه اندازی شده که متقاضیان می توانند در این سامانه ملی تقاضای خود را مطرح کنند و اگر شکایتی هم وجود دارد می توانند از طریق این سامانه پیگیری کنند.

مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان در خصوص درآمدهای استان نیز اظهار

کرد: درآمدهای استان در ۱۱ ماه سال ۹۶ نسبت به عملکرد دوره مشابه حدود

۳ درصد مازاد بوده است اما نسبت به سهمیه تعیین شده در بودجه ۹۶ حدود

۲۲ درصد کسری درآمدراد استان شاهد بودیم.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان خبر داد:

اجرای بیش از ۲ هزار کیلومتر شبکه انتقال آب بالوله

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان در خصوص مهم ترین اقدامات صورت گرفته در بخش کشاورزی استان برای اجرایی کردن سیاست های اقتصاد مقاومتی و تحقق شعار سال ۹۶، با بیان این که مهم ترین هدف و سیاست گذاری انجام شده در این سازمان ارتقای بهره وری در بخش کشاورزی استان بوده افزود: اجرای بیش از دو هزار کیلومتر شبکه انتقال آب با لوله در استان و جذب اعتبارات اجرایی کردن بیش از ۳۰ هزار هکتار آبیاری تحت فشار و تأمین ۶۰ میلیارد

تومان اعتبار در بخش آب و خاک از جمله اقدامات بی سابقه ای بوده که در سال ۹۶ انجام شده است. مجتبی مزروعی با بیان این مطلب افزود: در بخش آبیاری تحت فشار بعد از استان فارس رتبه دوم کشوری را داریم و در بخش انتقال آب با لوله رتبه نخست کشور از آن خراسان رضوی است. وی در خصوص صرفه جویی و کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی استان به تقاهم نامه کاهش ۷۰۰ میلیون متر مکعب مصرف آب با آب منطقه ای اشاره کرد و گفت: در سال زراعی ۹۵ و ۹۶ حدود ۳۴۶ میلیون متر مکعب صرفه جویی آ داشتیم و بر نامه ریزی های صورت گرفته برای سال زراعی ۹۶ و ۹۷ نیز برای صرفه جویی ۲۰۰ میلیون متر مکعب دیگر صورت گرفته است. این مقام مسئول به توسعه کشت گلخانه ای در استان اشاره و اظهار کرد: در سال ۹۶ بیش از ۶۲ هکتار کشت گلخانه ای اجرا شده که حدود ۳۰ هکتار آن دارای اعتبارات مصوب است و با اجرای این ۱۰۰ هکتار گلخانه توسعه کشت گلخانه ای در استان روند خوبی خواهد داشت. در این زمینه استان خراسان رضوی جزو سه استان برتر کشور است. در اجرای کشت غلات به روش قطره ای نیز بیش از دو هزار هکتار زیر کشت کلا و گندم قرار گرفته است و در دیگر زمینه ها مانند چغندر قند نیز رشد خوبی را داشته ایم. رئیس جهاد کشاورزی افزود: با توسعه کشتارگاه ها و واحدهای فراوری گوشت، صادرات این محصول نیز در سال ۹۶ رشد قابل توجهی داشته و در سال ۹۷ نیز بر نامه های متعددی برای ادامه این روند پیش بینی شده است. خراسان رضوی طی سه سال متمادی رتبه نخست تولید کنندگان نمونه گوشت کشور را در اختیار دارد. مزروعی مهم ترین بر نامه های جهاد کشاورزی استان را ادامه افزایش بهره وری در بخش کشاورزی و کاهش و صرفه جویی در مصرف آب دانست و به افزایش و توسعه همکاری تشکل ها در بخش کشاورزی استان اشاره کرد و گفت: تشکل های استان در بخش کشاورزی در سال آینده باید به صورت بسیار جدی تر در بحث مدیریت تولید و بخش صادرات محصولات کشاورزی به وظیفه خود عمل کنند.